

خوانشی بر اقتصاد مقاومتی

خاکریز اقتصادی

محمد جواد توکلی

— خا کر یز اق تصادی —

خوانشی بر اقتصاد مقاومتی

محمد جواد توکلی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

چاپ و صحافی: هنگام

کانون اندیشه جوان

بر شناسه: توکلی، محمد جواد، ۱۳۵۱-

عنوان و تالیف: خا کر یز اق تصادی: خوانشی بر اقتصاد مقاومتی / محمد جواد توکلی.

ملاحظات نشر: [تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۵.

ملاحظات ظاهری: ۱۹۲ ص.

شابک: 978-600-159-262-

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه یادداشت: نمایه.

عنوان دیگر: خوانشی بر اقتصاد مقاومتی.

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸- دیدگاه در باره رشد اقتصادی.

موضوع: Khamenei, Ali, Leader of the Islamic Revolution of Iran, 1939—Views on economic development.

موضوع: اقتصاد — ایران. موضوع: Iran — Economy.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۹۴/ت ۱۷۳

رده بندی دیویی: ۳۸۸/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۲۴۹۳۵

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۶۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ — ۸۸۵۰۳۳۴۱

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۹	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۹	فصل اول: چیستی اقتصاد مقاومتی.....
۲۰	الف) تاریخچه اقتصاد مقاومتی.....
۲۳	ب) برداشتهای مختلف از اقتصاد مقاومتی.....
۳۲	د) رابطه اقتصاد مقاومتی با مفاهیم مشابه در اقتصاد متعارف.....
۴۳	هـ) رابطه اقتصاد مقاومتی با مفاهیم هم طراز در اقتصاد اسلامی.....
۴۵	و) در مؤلفه محوری در اقتصاد مقاومتی.....
۴۷	فصل دوم: آسیب پذیری اقتصادی.....
۴۷	الف) مفهوم آسیب پذیری اقتصادی.....
۵۰	ب) سنخ شناسی آسیب پذیری های اقتصادی.....
۵۰	۱. آسیب پذیری درونی و بیرونی.....
۵۰	۲. آسیب پذیری های نهادی و رفتاری.....
۵۲	ج) رویکردهای بدیل در تحلیل آسیب پذیری اقتصادی.....
۵۳	۱. دیدگاه اقتصاد باز.....
۵۳	۲. دیدگاه ملی گرایی اقتصادی.....
۵۴	۳. دیدگاه اقتصاد تاب آوری.....
۵۵	د) رویکرد اقتصاد مقاومتی در تحلیل آسیب پذیری های اقتصادی.....
۵۵	۱. جامعیت تحلیل و بهره گیری از اندیشه اسلامی.....
۵۶	۲. رتبه بندی آسیب پذیری های اقتصادی.....

۳. توجه به سطوح مختلف آسیب‌پذیری امنیت اقتصادی ۵۷
- هـ) حوزه‌های آسیب‌پذیری اقتصادی ۵۸
- و) ساختار نهادی شکننده ۶۰
۱. فرهنگ اقتصادی تکاثری ۶۳
۲. قوانین اقتصادی ناکارآمد و ناعادلانه ۷۱
۳. حکمرانی اقتصادی ناسالم ۷۴
۴. نظام تولیدی و بازرگانی برونزا ۷۷
۵. نظام مالی ریسک‌گریز ۷۸
۶. نظام مین اجتماعی متمرکز دولتی ۸۰
- ز) آسیب‌پذیری اقتصادی شکننده ۸۱
۱. عدم تعادل در چرخه تولید، مصرف، انفاق ۸۱
۲. تلاش حاکمیتی و تولید غیرطبیعی ۸۸
۳. مصرف‌گرایی ۸۵
۴. پرهیز از انفاق ۸۸
- ح) نگاه جامع اقتصاد مقاومتی به شکنندگی و نظام اقتصادی ۹۰
- فصل سوم: مشخصه‌های اقتصاد مقاومتی ۹۳
- الف) دیدگاه‌های رقیب در زمینه مشخصه‌های اقتصادی مقاوم ۹۴
۱. دیدگاه اقتصاد باز ۹۴
۲. دیدگاه ملی‌گرایی اقتصادی ۹۵
۳. دیدگاه اقتصاد تاب‌آوری ۹۶
- ب) رویکرد اقتصاد مقاومتی در زمینه مقاوم‌سازی اقتصادی ۹۷
- ج) ابعاد نهادی و رفتاری یک اقتصاد مقاوم ۹۷
- د) مشخصه‌های ساختاری اقتصاد مقاومتی ۹۹
۱. مشخصه‌های ساختار فرهنگ، حقوق و حکمرانی اقتصادی ۱۰۱
۲. مشخصه‌های ساختار زیرنظام‌های تولیدی-بازرگانی، پولی و مالی ۱۱۲
- هـ) مشخصه‌های الگوی رفتاری اقتصاد مقاومتی ۱۲۴

۱۳۵	و) کارکرد مشخصه‌های ساختاری و رفتاری اقتصاد مقاومتی
۱۳۵	فصل چهارم: راهبردهای افزایش مقاومت اقتصادی
۱۳۵	الف) تجربیات جهانی در مقاوم‌سازی اقتصادی
۱۳۸	ب) راهبردهای چهارگانه مقاوم‌سازی اقتصادی
۱۴۱	ج) روند مقاوم‌سازی نظام اقتصادی
۱۴۴	د) تعلیم و تربیت اقتصاد مقاومتی
۱۵۱	هـ) اصلاح قوانین
۱۵۴	ز) اصلاح ساختارهای سازماندهی اقتصادی
۱۶۹	ح) اصلاح سمت‌ها و سیاست‌های تشویقی و تنبیهی
۱۷۰	ج) اقتصاد دموکراتیک: نتیجه اصلاح ساختاری، فرهنگی و رفتاری
۱۷۳	کتابنامه
۱۹۱	نمایه اعلام

پیشگفتار

تحریم، اهرم فشار شناخته شده غرب و نظام سلطه، به ویژه امریکا علیه نظام جمهوری اسلامی آمده که در این میان تحریم های اقتصادی، خسارت های فراوانی بر کشور تحمیل کرد است. با توجه به پیچیدگی این مسئله در سال های اخیر، آیت الله خامنه ای (مدظله) دوراندیشانه مفهوم جدید «اقتصاد مقاومتی» را به مثابه رویکرد و الگویی سازگار با اوضاع و احوالات موجود در اقتصاد کشور برای غلبه بر بحران های ناشی از آن به عنوان «الگوی اقتصادی بومی و علمی» آمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی معرفی کرد.

بر اساس سیاست های کلی معین شده اقتصاد مقاومتی، تحقق این الگوی اقتصادی - علاوه بر پیچیدگی بر مشکلات اقتصادی - دستیابی به اهداف سند چشم انداز بیست ساله کشور را هم مقدور می سازد. نکته مهم آن، ضرورت اجرای این الگو تنها منحصر به مقابله با وضعیت تحریم نیست، بلکه از آن درست که اقتصاد جهانی همواره با مخاطرات و ناامنی های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران های مالی، اقتصادی و سیاسی روبه روست.

ترسیم ابعاد نظری و کاربردی این مفهوم نو - به رغم مطالعات و پژوهش های گسترده در ابعاد نظری و کاربردی است و محققان و مهندسان کتاب اقتصاد مقاومتی در جست و جوی آن است که با تأکید بر اندیشه های آیت الله خامنه ای (مدظله) و تحلیل ریشه های قرآنی و روایی اندیشه ایشان، تبیینی دقیق از مفهوم اقتصاد مقاومتی و اقتضانات آن ارائه دهد.

اثر حاضر محصول تلاش گروه نظام ها و مطالعات انقلاب اسلامی مرکز پژوهش های جوان است. این مجموعه، شاخه ای از شاخسار پر بار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی^۱ است که با گروه های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و

۱. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با توجه به بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه پردازی و

اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی» و «ادب و هنر» به افق‌های پیش‌رو و گام‌های پیش‌رو در عرصه فرهنگ جامعه اندیشیده، آثار مفیدی به ثمر نشانده است. رشد و شکوفاندن باورها و گرایش‌های دینی، معرفی الگوهای مطلوب رفتار دینی و پاسخ به نیازها و خواسته‌های جوانان در زمینه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی از برجسته‌ترین اهداف فرامی‌مرکز است تا با رصد اوضاع روز جامعه، به صید موضوعات ضروری دست بزند و پژوهش‌هایی مفید بیافریند.

مرکز پژوهش‌های جوان در چهار سطح جوان، دانشجوی، اندیشه و طلبه به تولید آثاری در قالب با و آرا، پای گوناگون مشغول است:

۱. «کتاب سبز» برای مخاطبان جوانی تهیه می‌شود که ۱۷ تا ۲۴ ساله‌اند و دوره متوسطه تحصیلی را پری کرده‌اند.

۲. «کتاب دانشجوی» مربوط به جوانان دانش‌پژوه در مقطع کاردانی و کارشناسی است که به‌طور معمول ۱۸ تا ۲۶ سال سن دارند.

۳. «کتاب اندیشه» برای جوانانی نگاشته می‌شود که پویایی فکری خویش را تعالی بخشیده و بر فرازی فراتر از مقطع کارشناسی قدم نهاده‌اند و به‌طور معمول کمتر از ۲۸ بهار را گذرانده‌اند.

۴. «کتاب طلبه» با جوانانی سخن می‌گوید که سال‌هاست در سطوح میانی علوم حوزوی را می‌گذرانند.

کتاب پیش‌رو از آثار سطح اندیشه این مرکز است.

این مرکز با قدردانی از آقای دکتر محمدجواد توکلی (عضو هیئت عالی موسسه

نواوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری قشرهای تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، به‌عنوان نهادهای علمی - پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد. این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیر دولتی و غیر انتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانش‌نامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) برای انجام دادن این اثر با همکاری های شایسته آقای امید ایزانلو، تلاش مجدانه مدیر گروه نظام ها و مطالعات انقلاب اسلامی، آقای سیدرضا کلوری و همکاری ارزیابان گرامی، جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمدعلی یوسفی و جناب آقای دکتر حمیدرضا مقصودی را ارج نهاده، صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان تیزبین خود نشسته است.

مرکز پژوهش های جوان

www.ketab.ir

مقدمه

از ابای پیروزی انقلاب اسلامی ایران، نظام سلطه برای وادار کردن جمهوری اسلامی ایران به تسلیم، تحریم‌های اقتصادی فراوانی را بر کشور تحمیل کرده است. اندکی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تحریم‌های اقتصادی متعددی از سوی کشورهای غربی بر نظام جمهوری اسلامی ایران وضع شد. در طول سی سال گذشته به بهانه‌های مختلف، از جمله مقابله با برنامه صلح از هسته‌ای ایران، مرتباً بر حجم این تحریم‌ها افزوده شد. در این راستا، علاوه بر تحریم صادرات نفت، بسیاری از اشخاص، شرکت‌ها و بانک‌ها و حتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران هدف شدیدترین تحریم‌ها قرار گرفتند.

با توجه به فشارهای گسترده اقتصادی کشورهای غربی به جمهوری اسلامی ایران، آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) «اقتصاد مائستی» را «الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی» معرفی کردند. بر اساس سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، پیروی از این الگو نه تنها باعث فائق آمدن بر مشکلات اقتصادی و شکست دشمن در جنگ اقتصادی تحمیلی می‌شود، بلکه دستیابی به جمهوری اسلامی ایران به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور را ممکن می‌کند. تبعات از این الگو تنها منحصر به مقابله با تحریم نیست، بلکه ناشی از آن است که اقتصاد - هائ - همواره با مخاطرات و نااطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران مایه‌های، اقتصادی و سیاسی روبه‌روست.^۱

خوشبختانه ایران اسلامی به واسطه بهره‌مندی از استعدادهای سرشار معنوی و مادی، ذخائر و منابع غنی و متنوع، زیرساخت‌های گسترده و نیروی انسانی متعهد و کارآمد، توانایی عملیاتی کردن اقتصاد مقاومتی را دارد. تدوین و اجرای الگوی اقتصاد مقاومتی

موجب حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف، تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله می‌شود. الگوی اقتصاد مقاومتی، الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام، پایه‌گذار اقتصادی متکی به دانش و فناوری، عدالت‌بنیان، درون‌زا، برون‌گرا، پویا و پیشرو است.^۱

هرچند در سال‌های اخیر تلاش‌هایی برای تبیین مفهوم اقتصاد مقاومتی و تدوین سیاست‌های کلی آن صورت گرفته، ترسیم ابعاد نظری و کاربردی آن نیازمند پژوهش‌های گسترده نظری و کاربردی است. از جهت نظری، هنوز ابهاماتی درباره مفهوم اقتصاد مقاومتی و جای‌جوب نظری آن وجود دارد. عدم تدوین الگوی عملیاتی اقتصاد مقاومتی نیز اجزای آن را با مشکلاتی مواجه کرده است. نکته مهم در این راستا، معرفی اقتصاد مقاومتی به عنوان الگویی الهام‌بخش از اقتصاد اسلامی می‌باشد که با شرایط و اقتضانات فعلی اقتصاد کشور سازگار است.

پس از طرح اندیشه اقتصاد مقاومتی توسط آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله)، تلاش‌هایی برای تبیین این نظریه و تعیین جایگاه آن در منظومه مباحث اقتصاد اسلامی صورت گرفته است. در این راستا برخی اقتصادشناسان الگوی اقتصادی متناسب با اوضاع اقتصاد ایران تلقی کرده‌اند و برخی نیز آن را بخشی خاص از نظام اقتصادی اسلام دانسته‌اند. در پاره‌ای از تحقیقات نیز اقتصاد مقاومتی معادل اقتصاد اسلامی با عنوان اقتصاد تاب‌آوری یا فنریت اقتصادی شناخته شده، گرفته شده است.

یکی از نکات مبهم در تعاریف و تبیین‌های ارائه‌شده، در اقتصاد مقاومتی، توجه ناکافی به ماهیت اسلامی آن است. در مقالات و آثار نگاشته‌شده به این نکته به دقت توجه نشده که اقتصاد مقاومتی با چه تقریر و بیانی الگویی برآمد از فرهنگ اسلامی است؟ به بیان دیگر، چرا اقتصاد مقاومتی از رویکردهای مشابه همچون اقتصاد تاب‌آوری متمایز است؟ آیا این تمایز ناشی از گنجاندن برخی عناصر مرتبط با اقتضانات اقتصاد ایران از جمله فاصله‌گرفتن از اقتصاد نفتی است؟ رابطه اقتصاد مقاومتی با مفاهیمی همچون اقتصاد اسلامی و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در مطالعات صورت‌گرفته چندان مشخص نشده است.

در این کتاب تلاش کردیم با تکیه بر اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) و همچنین تحلیل ریشه‌های قرآنی و روایی اندیشه ایشان، تبیینی دقیق از مفهوم اقتصاد مقاومتی و اقتضانات آن ارائه دهیم، هرچند به واسطه محدودیت حجم اثر و نیز به دلیل تدوین این کتاب برای مخاطب جوان به دنبال تفسیر دیدگاه‌های ایشان نیستیم. در این تحلیل به‌طور خاص به نکات زیر توجه شده است:

اول، در تبیین اقتصاد مقاومتی تلاش شده رابطه این مفهوم با سه ارزش محوری در اقتصاد اسلامی یعنی رشد، عدالت و امنیت مشخص شود. بر اساس تحلیل ارائه‌شده در این کتاب، اقتصاد مقاومتی ناظر به ارزیابی نظام اقتصادی از زاویه استحکام و امنیت اقتصاد است. هم‌اکنون که می‌توان یک سازه را از جهت استحکام بنا ارزیابی کرد و در این ارزیابی تحلیل سازه ابعاد سازه از جمله معماری، زیبایی، صرفه‌جویی در مصرف انرژی و مانند آن را بر مبنای یک نظام اقتصادی را نیز می‌توان از جهت شکنندگی یا مقاومت در مقابل شوک‌های اقتصادی ارزیابی نمود. تحلیل استحکام بنای یک نظام اقتصادی به معنای این نیست که از تنش عدالت و رشد در مقاوم‌سازی آن غفلت کنیم؛ مسئله مهم زاویه تحلیل و ارزیابی است. تمرکز این سازه بر کلیدواژه امنیت در موضوع اقتصاد مقاومتی از آن‌روست که کشور ما، همان‌گونه که آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) بر آن تأکید دارند، در معرض جنگ اقتصادی تمام‌عیاری است که دشمنان علیه ما به راه انداخته‌اند. در این جنگ اقتصادی باید از تمام ابزارها برای تقویت استحکام اقتصاد کشور به منظور حفظ امنیت آن در مسیر رشد مستمر اقتصادی توانم با عدالت استفاده کرد.

دوم، در این اثر کوشش شده است بعد اسلامیت اقتصاد مقاومتی را در زاویه تحلیل شکنندگی‌ها و آسیب‌پذیری‌های اقتصادی بر اساس رویکرد اسلامی تبیین و همچنین ارائه ترفندهای ایمن‌ساز برآمده از اقتصاد اسلامی تبیین شود. همان‌گونه که در کتاب تبیین شده، تحلیل اسلامی از آسیب‌های اقتصادی در موارد زیادی متفاوت از تحلیل‌های اقتصاد متعارف است؛ به‌طور نمونه، اقتصاد اسلامی رواج فرهنگ خودخواهی را ریشه بسیاری از آسیب‌های اقتصادی می‌داند. این در حالی است که در رویکرد اقتصاد متعارف کلاسیک و نئوکلاسیک، ترویج فرهنگ خودخواهی، موتور محرک رشد و ثبات اقتصادی قلمداد شده است. بدون شک آسیب‌شناسی متفاوت، زمینه ارائه راهبردهای

ایمن‌ساز متفاوت را نیز فراهم می‌آورد. توجه اسلام به آسیب‌های رواج فرهنگ خودخواهی در اقتصاد، زمینه توجه به سیاست‌های مرتبط با ترویج اخلاق اقتصادی در جامعه اسلامی را مهیا می‌کند.

بر اساس دیدگاه مطرح‌شده در این کتاب، اقتصاد اسلامی نگرشی خاص به عوامل ایجادکننده شکنندگی اقتصادی و کاهش مقاومت نظام اقتصادی و همچنین راهبردهای تربیت مقاومت نظام اقتصادی دارد؛ به‌طور نمونه، در اندیشه اقتصاد اسلامی، ربا و سود ثابت یکی از عوامل بی‌ثباتی و کاهش مقاومت اقتصادی قلمداد شده و استفاده از بانک‌داری بدون ربا، ترفندی ایمن‌ساز تلقی می‌شود؛ توجه به این نکته موجب تبیین جنبه اسلامی اقتصاد مقاومتی به عنوان یک اندیشه اسلامی می‌شود.

اقتصاد مقاومتی، انگوی اقتصادی برخاسته از اندیشه‌های والای مکتب اقتصادی اسلام است که از مکتب اسلامی بدیل همچون مکاتب سرمایه‌داری و سوسیالیستی متمایز است. چنین الگویی باعث درآمان ماندن اقتصاد از بحران‌های ریشه‌دار در نظام اقتصاد سرمایه‌داری، مجبور به غارت‌های مالی متأثر از وجود نظام پولی و بانکی ربوی، بحران بدهی و اعتبار و بحران‌های اجتماعی می‌شود.

سوم، در این کتاب سعی شده در تحلیل نقاط آسیب‌پذیر اقتصادی از رویکردی نهادی استفاده شود. استفاده از این رویکرد به معنای توجه به سطح فرهنگ، قوانین، رویه‌ها و رفتارهای اقتصادی در تحلیل آسیب‌پذیری‌های اقتصادی است. استفاده از تحلیل نهادی به معنای پذیرش محتوای تحلیل نهادگرایان نیست، بلکه در این روش، از چارچوب تحلیل چهارسطحی نهادی با توجه به محتوای اندیشه اسلامی استفاده شده است.

چهارم، در تحلیل‌های صورت‌گرفته از عوامل آسیب‌زا و ترفندهای ایمن‌ساز، توجهی ویژه به اقتضانات خاص اقتصاد ایران شده است. البته بنا به استدلالی که در کتاب مطرح شده، اقتصاد مقاومتی به عنوان اندیشه‌ای اسلامی، نظریه‌ای عام و تطبیقی‌پذیر بر تمام کشورهای اسلامی و حتی غیر اسلامی است. این ادعا که ربا، مصرف‌گرایی یا تولید غیر طیب باعث آسیب اقتصادی است، به کشورهای اسلامی اختصاص ندارد. هر نظام اقتصادی که در آن ربا رواج یابد، در معرض آسیب اقتصادی قرار می‌گیرد. همان‌گونه که اندیشه اقتصاد مقاومتی تطبیق‌پذیر بر اقتصاد ایران است، درباره اقتصاد سایر کشورهای اسلامی همچون عراق، افغانستان، پاکستان، مالزی و سایر کشورها نیز صدق می‌کند.

مشخص است که برای معرفی اقتصاد مقاومتی در بستر اقتصاد هر کشور، توجه به اقتضانات خاص آن کشور نیز ضروری است. اما این امر مستلزم آن نیست که اقتصاد مقاومتی را تنها در بستر اقتضانات جمهوری اسلامی ایران معرفی کنیم؛ همان‌گونه که آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) می‌فرماید مقاومت‌سازی اقتصادی به ما اختصاص ندارد و سایر کشورها نیز این هدف را دنبال کرده و می‌کنند.

در این اثر تلاش می‌شود در کنار توجه به ابعاد بومی اقتصاد مقاومتی، به جنبه اسلامی آن این الگو توجهی جدی شود. بر اساس رهیافت این اثر، اقتصاد مقاومتی رهیافتی اسلامی هم در مرحله تحلیل شکندگی‌های نظام‌های اقتصادی و هم در ناحیه ارائه ترفندهای ایمن دارد؛ به همین دلیل، اقتصاد مقاومتی را می‌توان اندیشه‌ای اسلامی معرفی کرد که بر آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) برگرفته از فرهنگ انقلابی و اسلامی است.

در انتها جا دارد از تلاش‌های سودمند همکاری علمی ارجندم آقای امید ایزانلو که نقش درخوری در به بار نشستن این تحقیق داشت سپاسگزاری کنم. همچنین از تمام کسانی که به پیشبرد این اثر کمک کردند، ریزه‌اعضای محترم شورای علمی مرکز پژوهش‌های جوان پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و مخصوصاً تلاش‌های جناب آقای دکتر کلوری، حجت‌الاسلام والمسلمین میر معزی و ریان تشکر کنیم. در ضمن مباحثی که هنگام تصویب طرح‌نامه این تحقیق در شورای عالی و قانون مطرح شد، ابتدا عنوان «اقتصاد مقاومتی در نگرش قرآنی و روایی» درخور توجه بود و در ادامه به واسطه مباحث مطرح‌شده در شورا، از جمله توجه به مخاطبان جوان کتاب و همچنین لزوم تنقیح ابعاد مختلف اندیشه اقتصاد مقاومتی، عنوان اثر به «خاکریز اقتصادی: خوانشی بر اقتصاد مقاومتی» تغییر یافت. بر اساس طرحی که در جلسه شورا مطرح و پذیرفته شد، یکی از اهداف کتاب مزبور تبیین دقیق مفهوم اقتصاد مقاومتی به عنوان اندیشه‌ای اسلامی است؛ تبیینی که در قالب تحلیل رویکرد اسلامی در ترسیم آسیب‌پذیری‌های اقتصادی و همچنین ارائه ترفندهای ایمن‌ساز برگرفته از معارف اقتصادی

اسلام ارائه شده است.

بدون شك این اثر خالی از نقص و اشكال نیست. پیشاپیش از تمام کسانی که با ارائه انتقادات و پیشنهادهای سازنده خود به بهبود این اثر کمک می‌کنند، تشکر می‌کنیم.

www.ketab.ir